

Hrvatski zavod za javno zdravstvo
Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti
Zagreb, 31. listopada 2023.

Ginekološke ordinacije u primarnoj zdravstvenoj zaštiti
Hrvatsko društvo za ginekološku endokrinologiju i humanu
reprodukciju
Hrvatsko društvo za perinatalnu medicinu
Hrvatsko društvo za ginekologiju i opstetirciju
Ministarstvo zdravstva
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje

Predmet: Cijepljenje trudnica protiv hripavca

Poštovani,

Molimo Vas da trudnice koje su u drugom i trećem trimestru trudnoće, a koje imate u zdravstvenoj skrbi uputite na cijepljenje protiv hripavca.

Naime, od ljeta ove godine raste broj oboljelih od hripavca u Hrvatskoj. Za sada je najviša incidencija u Splitsko-dalmatinskoj županiji, zatim u Dubrovačko-neretvanskoj, Gradu Zagrebu te Primorsko-goranskoj županiji.

Najveći broj oboljelih je u predškolskoj i školskoj dobi, ali je najviša incidencija u dojenačkoj dobi.

Registrirane su obiteljske epidemije i epidemije u školskim kolektivima.

Od ljeta do sada je registrirano preko 150 oboljelih od hripavca u Hrvatskoj, a među njima 21 dojenče.

S obzirom da trudnice koje su zadnji put cijepljene u djetinjstvu nemaju IgG protutijela za prenijeti transplacentarno svojoj novorođenčadi, a prvih pet mjeseci života dijete ne može biti zaštićeno cijepljenjem, jedini način da se novorođenčad i dojenčad u prvim mjesecima života zaštiti od hripavca je taj da se trudnica cijepi u drugom ili trećem trimestru trudnoće.

Cijepljenjem trudnica jednom dozom kombiniranog cjepiva protiv difterije, tetanusa i hripavca, kod trudnice se potiče proizvodnja specifičnih IgG protutijela koja transplacentarnim prijelazom pasivno štite dijete od ovih bolesti u prvim mjesecima života, dok ne stvori vlastita protutijela cijepljenjem prema Programu cijepljenja.

Cijepljenje trudnica protiv hripavca neće imati utjecaja na cirkulaciju uzročnika u populaciji, ali će pružiti zaštitu njihovoj djeci u prvim mjesecima života, kad su najosjetljiviji i imaju najveći rizik za komplikacije bolesti.

Možete cijepiti trudnice kod sebe u ambulanti, što bi vjerojatno doprinjelo odazivu trudnica na cijepljenje jer neće zahtijevati od njih dodatan odlazak u Zavod za javno zdravstvo radi cijepljenja, a možete ih uputiti u epidemiološku ambulantu teritorijalno nadležnog zavoda za javno zdravstvo. Ako odlučite cijepiti u svojoj ambulanti, obratite se nadležnoj epidemiološkoj službi, koja će Vam osigurati cjepivo i pružiti sve potrebne informacije o o samom postupku cijepljenja i o cjepivu.

Cijepi se jednom dozom cjepiva protiv difterije, tetanusa i hripavca sa smanjenim sadržajem antigena (Tdap).

Niže prenosimo tekst koji smo prije pet godina pripremili vezano uz cijepljenje trudnica protiv hripavca, ali ga tada nismo objavili jer je u to vrijeme bila nestašica Tdap cjepiva te nismo mogli donijeti preporuku o cijepljenju trudnica, a nije niti bio ovako brz porast oboljele dojenčadi.

Sada je rizik za dojenčad veći nego u to vrijeme, a cjepiva ima dovoljno.

Cijepljenje trudnica protiv difterije, tetanusa i hripavca (dTdap/Tdap) u svijetu

Zadnjih par godina zemlje poput SAD-a, Australije, Novog Zelanda i Ujedinjenog Kraljevstva uvele su preporuku cijepljenja trudnica protiv difterije, tetanusa i hripavca jednom dozom cjepiva za odrasle (dTdap/Tdap). Ovoj odluci su prethodile ponovne pojave epidemija hripavca u kojima su najugroženija novorođenčad još premlada za cijepljenje. Stoga se savjetuje cijepljenje trudnica prvenstveno u svrhu stvaranja zaštite novorođenčadi dok ne dođu u dob da se mogu cijepiti (u većini Programa cijepljenja, kao i u RH, prva doza cjepiva koje sadrži hripavac komponentu daje se s navršena 2 mjeseca života). Cjepivo potiče stvaranje majčinih protutijela na hripavac koja se potom prenose posteljicom pružajući novorođenčetu zaštitu protiv hripavca na početku života.

ACIP (American Committee on Immunization Practices) je u 2011. godini donio preporuku o cijepljenju necijepljenih trudnica jednom dozom dTdap cjepiva krajem drugog ili u trećem tromjesečju trudnoće (nakon 20-tog tjedna gestacije). Tada je donesena i preporuka o cijepljenju svih ukućana i bliskih kontakata novorođenčeta u svrhu stvaranja „cocooning“ učinka (1). Ova preporuka je nadopunjena 2012. godine te se od tada preporuča cijepljenje svih trudnica, bez obzira na prijašnji cjepni status, jednom dozom dTdap/Tdap cjepiva u svakoj trudnoći (2), obzirom da količina protutijela vremenom opada. Prema dostupnim podacima iz studija nema znakova povišene učestalosti ili pojave neuobičajenih obrazaca nuspojava kod cijepljenih trudnica (1).

U Ujedinjenom Kraljevstvu su uveli preporuku cijepljenja trudnica protiv hripavca 2012. (3). Tada je bilo preporučeno cijepljenje između 28. i 32. tjedna jer se vjerovalo da cijepljenje u kasnijoj trudnoći dovodi do višeg nivoa majčinih protutijela tijekom razdoblja optimalnog transplacentnog prijenosa tj. oko ili nakon 34 tjedna trudnoće. Međutim, nedavna studija ukazuje da cijepljenje prije 28 tjedana zapravo osigurava više razine protutijela u krvi pupkovine, a teorija je da, iako je stopa prijenosa veća kasnije tijekom trudnoće, postoji više vremena da se antitijela prenesu kod onih cijepljenih ranije u trudnoći, pa je stoga kumulativna količina protutijela kod tih žena veća (4).

Od 2015. godine u 10. izdanju *Australian Immunisation Handbook* preporučuje se jedna booster doza dTpa svim trudnicama u trećem tromjesečju trudnoće. Također se preporuča i cijepljenje svih odraslih članova kućanstva (npr. očevi, bake, djedovi) dojenčeta mlađeg od 6 mjeseci barem 2 tjedna prije početka bliskog kontakta s dojenčetom a da bi se smanjila mogućnost prijenosa bakterije na dijete. (5)

Korištena literatura:

- (1) <https://www.cdc.gov/mmwr/preview/mmwrhtml/mm6041a4.htm> 2011
- (2) <https://www.cdc.gov/mmwr/preview/mmwrhtml/mm6207a4.htm> 2013
- (3) <https://www.gov.uk/government/publications/vaccination-against-pertussis-whooping-cough-for-pregnant-women>
- (4) Eberhardt C, Maternal Immunization earlier in pregnancy maximises antibody transfer and expected infant seropositivity against pertussis, *Clinical Infectious Diseases*, Volume 62, Issue 7, p829-836, 20 January 2016
- (5) <http://www.immunise.health.gov.au/internet/immunise/publishing.nsf/Content/immunise-pertussis>

S poštovanjem,

Doc.dr. sc. Bernard Kaić, prim. dr. med. Voditelj Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti